

Digitalni arhiv Eurokaza

Gordana Vnuk

INFO

Eurokaz: <http://www.eurokaz.hr/>

Digitalni arhiv Festivala:
<http://archive.eurokaz.hr/>

@rhivi | 4/2018

Ilotopie (France), Eurokaz 1988.

Arhiviranje kazališne građe, ukoliko se ne želi svesti samo na pohranjivanje dramskih tekstova, za svakog arhivista predstavlja koloplet specifičnih problema, obzirom na sam medij kazališta, koje se događa u izravnom kontaktu sada i ovdje između izvođača i publike. Niti jedna video snimka predstave ne može prenijeti bogatstvo doživljaja glumačke igre i protoka energije između gledališta i scene, onaj osjećaj prostora i vizualnih senzacija koje se mogu iskusiti samo na licu mjesta. To se posebno odnosi na suvremenu izvedbenu umjetnost, koja se udaljava od dramskog teksta te otvara teatar novim medijima, visokoj tehnologiji i znanosti, plesu i pokretu, ukidajući za kazalište uobičajene prostorne koordinate u kojima je gledatelj pasivni promatrač, koji sjedi i gleda/ sluša uprizorenje dramske riječi.

Eurokaz je kao festival novog kazališta prvi u našoj sredini prepoznao i promovirao upravo takve inovacije u izvedbenim umjetnostima, koje su davnih osamdesetih radikalno mijenjale europski kazališni pejzaž stvarajući platformu za novu generaciju umjetnika, koja je izvršila presudan utjecaj na razvoj teatra sve do današnjeg dana. Zbog svoje povijesne uloge arhiviranje Eurokazove građe nametnulo se kao važna tema od samih početaka, iako se o tome brinuo isključivo festivalski ured, koji je uredno prenosio arhivu iz jedne na drugu lokaciju tijekom brojnih selidbi. Nastao izvan institucija koje su oduvijek bile u fokusu interesa arhiva, muzeja, instituta za povijest i sl., Eurokaz je, može se tako reći, bio prepušten sam sebi i vlastitoj brizi za ostavštinu.

A da je ta ostavština i te kako bitna, dokazuje se svakodnevno u stalnoj borbi protiv kulturne amnezije, koja u Hrvatskoj zadnjih desetljeća poprima epidemijske razmjere. Novi festivali niču kao gljive poslije kiše, stvarajući falsificiranu medijsku sliku o svom značaju (npr. Festival svjetskog kazališta) jer su oni bili „prvi i jedini“ i prije njih na ovim našim prostorima nije ničega bilo, nema tradicije na koju bi se nadovezali, vrijeme se počinje računati od njih.

Za razliku od takvih „prosvjetitelja“ bez pokrića, Eurokaz je uvijek naglašavao kontinuitet ideja i svoje korijene u tradiciji festivala inovativnog kazališta kao što su bili IFSK (Internacionalni festival studentskog kazališta) 60-ih i Dani mladog teatra u Zagrebu (1974. – 1977.) i Dubrovniku (1980. – 1982.) za koje istraživanje i dokumentiranje tek predstoji, budući je većina građe razbacana po privatnim arhivima.

Govorimo li o razdoblju od prije trideset godina kada je održan prvi Eurokaz kao dio kulturnog programa Univerzijade 1987., za razliku od festivala 60-ih i 70-ih, tehnologija je već bila toliko uznapredovala da su snimanje i pohrana na video kazete postale uobičajene prakse, koje su znatno pridonijele arhiviranju i povijesnom pamćenju kazališnih predstava usprkos svim ograničenjima, koje nastaju prijenosom u drugi medij.

Eurokaz je imao sreću da je Hrvatska televizija pokazala interes za njega od samih početaka te su višesatne festivalske kronike bilježile slikom i riječju događanja i atmosferu prvih Eurokaza. Fragmenti predstava, intervjui sa sudionicima, izjave publike i kritičara, društveni život, sve to može se danas vidjeti u video arhivi na web stranici Eurokaza.

Manjkave su jedino snimke prvog Eurokaza 1987. jer su kamere bile zauzete na sportskim terenima, tako da osim dva intervjua i jednog spota ne postoje snimke samog programa.

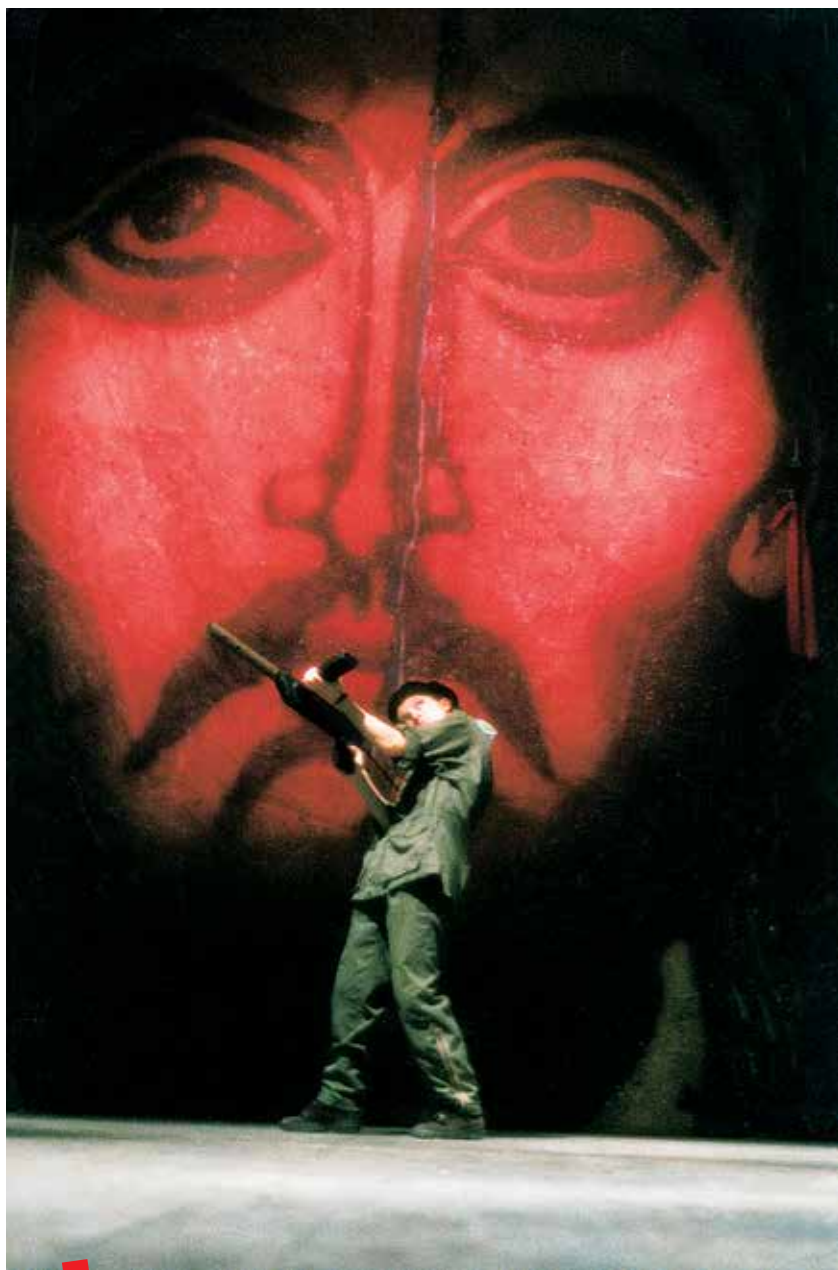
Zanimljivo je spomenuti da HRT nije sačuvala snimke prvih desetak godina Eurokaza. One su bile ili izbrisane ili presnimljene, najvjerojatnije za vrijeme rata, a danas postoje isključivo zahvaljujući trudu mog pokojnog oca Valenta Vnuka, koji je strpljivo sjedio ispred televizora i snimao na video kazete sve što se emitiralo o festivalu. Nije volio ići u kazalište i, kako bi se iskupio, ponudio je svojoj kćeri da ostane kod kuće, snimajući ono što bi inače morao odgledati uživo.

Materijal s njegovih video kazeta kasnije je digitaliziran i donekle skraćen kako bi se prilagodio internet-skom formatu. Budući da je Eurokaz okupio većinu imena relevantnih za povijest kazališta na razmeđu stoljeća, autorica ovog teksta, kao i mnogi njeni kolege profesori, često koriste te snimke u edukativne svrhe u svojim predavanjima na Akademiji dramske umjetnosti, jer fragmenti na festivalu prikazanih predstava vrlo dobro ilustriraju razvoj izvedbenih umjetnosti od osamdesetih godina do danas.

Acrobat (Australija), Eurokaz 2003.

Tijekom godina se televizijska satnica smanjivala, nije više bilo svakodnevnih kronika, a izvještavanje o festivalu preselilo se u različite tematske emisije o kulturi, što ne znači da se smanjila prisutnost Eurokaza u medijima. Dapače, u odnosu na današnju situaciju, u kojoj je medijski diskurs o kulturi, ako uopće postoji, sramotan, tada se još moglo čuti i nekih pametnijih zapažanja, kritika, oglada, koji su što se tiče Eurokaza javno dostupni s dopuštenjem HRT-a izvan njihove arhive na već spomenutoj web stranici njegova arhiva. Na njoj se, osim televizijskih snimaka, mogu naći i kronološki poredani ostali materijali, koji dokumentiraju pojedina festivalska izdanja. Svaka godina predstavljena je na hrvatskom i engleskom jeziku kompletnim programom, plakatom, fotografijama i uvodnim tekstom, koji pojašnjava razloge i smisao programskog koncepta, a u posebnoj rubrici ostavljeno je mjesta i za komentare.

Treba spomenuti da je dio Eurokazove arhive (snimke predstava) digitaliziran u Institutu za etnologiju i folkloristiku te je tamo javno dostupan vanjskim korisnicima. Također su u Odjelu za dokumentaciju pohranjeni originalni bilteni Dana mladog teatra, koji postoje i u digitalnom obliku. ■

*Soc. Raffaello Sanzio (Italija), Eurokaz 1989.**Rosas (Belgija), Eurokaz 1987.*